

Tygodnik Urzędowy

miasta Królewskiej Huty

Tygodnik otrzymuje każdy właściciel domu **bezpłatnie**. Właściciele domów uprasza się o podanie Tygodnika lokatorom swych domów do wiadomości. Tygodnik wychodzi w **każdą** sobotę.

Prenumerata: rocznie 4.— zł, półrocznie 2.— zł,
kwartalnie 1.— zł.

Cena ogłoszeń: Za wiersz jednołamowy lub jego
miejsce 20 groszy.

Ostrzeżenie.

Plaga psów luźno biegających po ulicach a przede wszystkim na placach publicznych staje się coraz większą, zachodzą coraz liczniejsze wypadki pokąsania dzieci bawiących się na miejskich placach publicznych. Pozatem psy niszczą roślinność, wyrządzając temsamem szkody miastu, które wielkimi kosztami i dużym nakładem pracy usiłuje stworzyć dla dobra obywateli placówki wytechnienia.

Przypomina się, że w myśl rozporządzenia policyjnego z dnia 26. 10. 1902 r. psy na placach publicznych muszą być prowadzone na uwięzi. Wszelkie psy bezpańskie będą bezwzględnie tępione.

Magistrat.

Komunikat

Dyrekcji Policji w Król. Hucie.

Na podstawie § 348 rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9. I. 1928 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 19 poz. 167) podaje Dyrekcja Policji w Królewskiej Hucie do publicznej wiadomości, że w zagrodzie Ferdynanda Tomckiego w Wielkich Hajdukach, ul. Kolejowa Nr. 7, stwierdzono urzędowo zarazę i pomór świń.

Dnia 5. 17. grudnia 1931 roku odbędzie się od godz. 9-tej rano w Lombardzie Miejskim przy ul. Bytomskiej 19

licytacja

niewykupionych zastawów do nr. 26885, zastawionych w czasie od 1. kwietnia 1931 r. do 29. kwietnia 1931 r., oraz niewykupionych zastawów wartościowych do nr. 923 a, zastawionych w czasie od 3. lipca 1931 r. do dnia 30. lipca 1931 r. Wykup powyższych zastawów musi nastąpić najpóźniej do dnia 2. grudnia 1931 r. Od dnia 3. grudnia 1931 r. doliczane będą koszty licytacyjne. Przed licytacją Lombard zamknięty jest dla publiczności dnia 4. grudnia 1931 r.

Osiągnięte przy licytacji, odbytej w dniu 6. i 7. listopada 1931 r. nadwyżki za sprzedane zastawy od Nr. 23724 do Nr. 25226 odebrać można za oddaniem kwitu zastawnego w przeciągu 1 roku w kasie Lombardu Miejskiego.

Wiadomości Statystyczne miasta Królewskiej Huty.

Miesiąc: październik 1931 r.

I. Ruch ludności (naturalny).

1. Małżeństwa według wyznania i stanu cywilnego.

W y z n a n i e						S t a n c y w i l n y				
rz.-kat.	ewan-gel.	moj-żesz.	inne	wyzn. mie-szane	Razem	obie strony stanu wolnego	obie strony owdowiałe	Wdowcy z niezamężnymi	Wdowcy z bezżennymi	Razem
101	3	1	—	6	111	102	1	6	2	111

2. Urodzenia.

Wyznanie rodziców	Żywo urodzeni									Nieżywo urodzeni									Ogółem urodzeń		
	ślubni			nieślubni			Ogółem			ślubni			nieślubni			Ogółem					
	Chł.	Dz.	razem	Chł.	Dz.	razem	Chł.	Dz.	razem	Chł.	Dz.	razem	Chł.	Dz.	razem	Chł.	Dz.	razem			
Rzym.-kat. . . .	51	36	87	3	5	8	54	41	95	1	—	1	1	—	1	2	—	2	56	41	97
Ewangelickie . .	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Mojżeszowe . . .	5	4	9	—	—	—	5	4	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	4	9
Inne lub miesz. .	5	3	8	—	—	—	5	3	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	8
Razem:	62	43	105	3	5	8	65	48	113	1	—	1	1	—	1	2	—	2	67	48	115

3. Zgony (oprócz nieżywo urodzonych) według stanu cywilnego, pici i wyznania zmarłych.

Stan cywilny	W y z n a n i e z m a r ł y c h															Ogółem		
	rzymsko-katol.			ewangelickie			mojżeszowe			i n n e			nieznane					
	M.	K.	Razem	M.	K.	Razem	M.	K.	Razem	M.	K.	Razem	M.	K.	Razem	M.	K.	Razem
Wolny . . .	17	19	36	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—	—	—	19	20	39
Małżeński . .	10	10	20	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	21
Wdowi . . .	3	4	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	7
Rozwiedziony .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Niewiadomy .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	30	33	63	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—	—	—	32	35	67

4. Przyrost naturalny.

Żywo urodzeni			Zgony (bez obcych)			Przyrost naturalny w końcu miesiąca		
mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	ogółem
65	48	113	30	33	63	35	15	50

II. Zdrowie publiczne.

1. Ruch chorych w Szpitalu Miejskim.

Stan chorych 30. 9. 1931 r.			Przybyło chorych			Z w o l n i o n o									Ogółem			Zmarło			Stan chorych 31. 10. 1931 r.		
						wyleczonych			do leczenia ambulatoryjnego			niewyleczonych											
mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
63	73	136	51	45	96	16	25	41	20	22	42	3	4	7	39	51	90	5	3	8	70	64	134

2. Zgony według przyczyn, wieku, płci i miejsca zamieszkania zmarłych.

Wiek, płeć i miejsce zamieszkania zmarłych	Ogółem zmarło		Razem	w I. dzielnicy w II. "	miejscowych obcych
	M. K.				
Dur brzuszny	1	—	—	—	—
Dur osutkowy	2	—	—	—	—
Zimnica	3	—	—	—	—
Ospa	4	—	—	—	—
Odra	5	—	—	—	—
Płonica	6	1	2	1	2
Krzusiec	7	—	—	—	—
Dławiec i błonica	8	1	1	1	1
Influenca	9	—	—	—	—
Cholera azjatycka	10	—	—	—	—
Cholera swojska	11	—	—	—	—
a) Czerwonka	12	—	—	—	—
b) inne choroby epidem.	13	—	—	—	—
Gruźlica płuc	14	4	9	3	9
Gruźlica mózgu i opon mózgowych	15	—	—	—	—
Gruźlica innych organów	16	—	—	—	—
Rak i inne nowotwory złośliwe	17	1	1	1	1
Zapalenie opon mózgowych	18	—	—	—	—
Udar i rozmięczenie mózgu	19	3	3	2	3
Choroby org. serca i narządu krążenia	20	4	11	7	9
Nieżyt oskrzeli	21	—	—	—	—
Nieżyt oskrz. chroniczny	22	2	4	4	3
Zapalenie płuc	23	4	6	2	6
Inne choroby dróg oddechow.	24	1	1	1	1
Choroby żołądka	25	—	—	—	—
Nieżyt kiszek i żołądka do 2 lat	26	1	2	2	2
Zapał. wyrostka robacz. i ślepej кишки	27	—	—	—	—
Przepukł. i wgłęb. jelit	28	—	—	—	—
Marskość wątroby	29	—	—	—	—
Zapalenie nerek	30	1	1	1	1
Nowotworyniezłośliwe i inne chor. organów płciowych u kobiet	31	—	—	—	—
Gorączka połogowa	32	—	—	—	—
Inne chor. ciąży i porodu	33	—	—	—	—
Rozwój niedostateczny	34	5	7	2	6
Uwład starczy	35	2	5	1	5
Śmierć gwałtowna	36	1	1	1	1
Samobójstwo	37	3	3	2	3
Inne choroby	38	3	9	3	9
Nieznane przyczyny		1	1	1	1
Ogółem		32 35	67	26 41	63 67

Rynek pracy.

Klasy zawodu	P o d a ż i p o p y t												Bezrobotni		
	Liczba mieszkańców poszukujących pracy			Liczba zgłoszonych wolnych miejsc			Wysłano kandydatów na wakujące miejsca			Umieszczono i zdjęto z ewidencji			Liczba zarejestrowanych bezrobotnych		
	mężcz.	kobiet	razem	mężcz.	kobiet	razem	mężcz.	kobiet	razem	mężcz.	kobiet	razem	mężcz.	kobiet	razem
Górnictwo	793	15	808	90	—	90	98	—	98	101	—	101	692	15	707
Hutnictwo	661	21	682	72	—	72	81	—	81	78	—	78	583	21	604
Przemysł metalowy .	729	—	729	92	—	92	106	—	106	111	—	111	618	—	618
„ budowlany .	348	—	348	156	—	156	163	—	163	165	—	165	183	—	183
„ drzewny .	115	—	115	18	—	18	22	—	22	19	—	19	96	—	96
„ chemiczny .	2	4	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	6
Robotnicy niewykwalif.	1540	459	1999	210	41	251	230	54	284	230	43	273	1310	416	1726
Służba domowa . .	117	207	324	17	10	27	19	20	39	17	17	34	100	190	290
Robotnicy rolni . . .	5	—	5	1	—	1	1	—	1	1	—	1	4	—	4
Biuraści	143	99	242	8	1	9	8	1	9	9	1	10	134	98	232
Technicy	62	2	64	4	—	4	4	—	4	7	—	7	55	2	57
Inni	81	20	101	1	—	1	1	—	1	2	—	2	79	20	99
Praktykanci	15	1	16	7	—	7	7	—	7	7	—	7	8	1	9
Inni młodociani . . .	157	35	192	9	1	10	12	2	14	11	2	13	146	33	179
Inne zawody	375	97	472	36	—	36	36	—	36	43	—	43	332	97	429
Razem	5143	960	6103	721	53	774	788	77	865	801	63	864	4342	897	5239

P o ż a r y.

Rodzaj pożaru	Podług dzielnic		Podług przyczyn						Ogólna ilość pożarów
	I. (połudn. część miasta)	II. (północna część miasta)	Rozmysłne podpalenie	Eksplzja	Wadliwa konstrukcja	Nie-ostrożność	Inne przyczyny	Nieznana przyczyna	
Dachowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pokojowy lub piwniczny	1	—	—	—	—	1	—	—	1
Sufitowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kominowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inny	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fałszywe alarmy	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Razem:	2	1	—	—	—	—	—	—	3

Frekwencja w Miejskim Zakładzie dla bezdomnych.

Pozostało z miesiąca września 1931 r.			Przybyło			Opuszcza Zakład			Stan w dniu 31. X. 1931 r.			Z tego	
mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	mężczyzn	kobiet	razem	miejsco- wych	pozamiej- scowych
20	2	22	1	—	1	4	2	6	17	—	17	15	2

Ruch budowlany

	Nowe budowle					Przebudowy					Nadbudowy				
	mieszkalne	przemysł. i handlowe	użyteczności publicznej	inne	razem	mieszkalne	przemysł. i handlowe	użyteczności publicznej	inne	razem	mieszkalne	przemysł. i handlowe	użyteczności publicznej	inne	razem
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Rozpoczęto budować	—	1	1	—	2	2	1	—	—	3	2	—	—	—	2
Znajdowało się w budowie	11	16	5	—	32	25	10	—	—	33	20	2	—	—	22
Zakończono budowę	budynki izb mieszkalnych				ogółem budynków w tem izb mieszkalnych	budynki izb mieszkalnych				ogółem budynków w tem izb mieszkalnych	budynki izb mieszkalnych				ogółem budynków w tem izb mieszkalnych
	1 16	—	—	—	1 16	—	1	—	—	1 —	6 48	—	—	—	6 48

Rzeźnia Miejska w Królewskiej Hucie Ubój zwierząt.

Bydło rогate					Trzoda chlewna	Owce	Kozy	Konie
Woły	Buhaje	Krowy	Jałowizna (jałówki i byczki)	Cielęta				
54	101	860	160	1137	8805	25	2	16

Wykaz zgłoszeń procederu za miesiąc październik 1931 r.

L. b.	Nazwisko i imię właściciela wzgl. nazwa firmy	Miejsce zamieszkania, ulica i nr. domu	Rodzaj procederu	Dzień rozpoczęcia procederu
1	2	3	4	5
1	Brzostek Feliks	Katowice, ulica Zie- lona 5	warsztat szewski, ulica Mickiewicza 52	1. 10. 31.
2	Fa. „Alba“ właściciel Nach- man Erna	Piastowska 15	pralnia parowa i chemiczna	1. 10. 31.
3	Szarf Margula	Lig. Górnicza 28	zakład krawiecki ulica 3-go Maja 20	1. 10. 31.
4	Szwarc Jakób	Chrzanów	sklep towarów bławatnych oraz konfekcji męskiej i damskiej, ulica 3-go maja	1. 10. 31.
5	Dańczyk Józef	Lipiny, Bytomska 34	warsztat ślusarski, ulica Ks. Łukaszczyka	1. 10. 31.
6	Majer Selig	Mielęckiego 5	warsztat szklarski	1. 10. 31.
7	Wieczorek Marja	Pocztowa 2	sklep spożywczy, ulica Dworcowa 1	5. 10. 31.
8	Jakubowski Władysław	Pudlarska 4	zakład fryzjerski	1. 10. 31.
9	Czarnecka Franciszka	3-go Maja 57	handel drobiem na targach	2. 10. 31.
10	Głowacz Janina	Ks. Skargi 4	handel ziemniakami i owocami na targach	2. 10. 31.
11	Waloszczyk Florentyna	Mielęckiego 37	furmaństwo	2. 10. 31.

L. b.	Nazwisko i imię właściciela wzgl. nazwa firmy	Miejsce zamieszkania ulica i nr. domu	Rodzaj procederu	Dzień roz- poczęcia procederu
1	2	3	4	5
12	Rothier Franciszek	Katowice II. ulica Krakowska 135	warsztat szewski ulica Bytomska 65, na- rożnik Ogrodowej	5. 10. 31.
13	Stephan Walter	3-go Maja 58	skład obrazów	5. 10. 31.
14	Wilk Franciszek	Karola Miarki 22	zakład malarski	7. 10. 31.
15	Choroba Anna	Ks. Łukaszczyka 37	handel nabiałem na targach	8. 10. 31.
16	Szarf Jozek Jehuda	Ligota Górnicza 28	stolarnia przy ulicy Ligota Górnicza 53	8. 10. 31.
17	Sikora Franciszek	Krzyżowa 20	sklep towarów spożywczych	9. 10. 31.
18	Strużyna Emil	Gimnazjalna 21	warsztat mechaniczno-instalacyjny	1. 12. 31.
19	Pogrzeba Józef	Mickiewicza 52	furmaństwo	10. 10. 31.
20	Schimke Weronika	Piłsudskiego 1	pracownia artykuł. higienicznych	10. 10. 31.
21	Ptak Helena	Chorzów, Kościelna 8	zakład malarski ulica Ks. Łukaszczyka pod firmą „Malpol“	12. 10. 31.
22	Komerczykówna Aniela	Wolności 73	pracownia kapeluszy damskich	12. 10. 31.
23	Vogel Edmund	Ks. Łukaszczyka 11	zakład dentystyczny	12. 10. 31.
24	Maciejewski Franciszek	św. Piotra 1	warsztat stolarski, ulica Ogrodowa 3	12. 10. 31.
25	Suchy Karol	Styczyńskiego 23	piekarnia	12. 10. 31.
26	Wybraniec Róża	Nowe Hajduki, ul. Graniczna 2	sklep spożywczy oraz uruchomienie magli przy ul. Bytomskiej 66	15. 10. 31.
27	Grzondziel Józef	Chorzów, ul. Król.- Hucka 24	handel mięsem w hali targowej	16. 10. 31.
28	Gross Natan	Sobieskiego 24	zakład fryzjerski, ul. Marsz. Piłsudskiego 4	19. 10. 31.
29	Chwat Pinkus	Kościelna 9	zakład tapicerski	20. 10. 31.
30	Braun Judka	Mieleckiego 1	krawiectwo i kuśnierstwo	21. 10. 31.
31	Skrobania Olga	Hajducka 25	handel nabiałem na targach	23. 10. 31.
32	Wojtan Aniela	Bytomska 34	handel drobiem na targach	26. 10. 31.
33	Kozusznik Henryk	Katowice, ulica Dą- browskiego 3	sklep artykułów sportowych pod firmą „Maraton“ Rynek 5	27. 10. 31.
34	Fa. Kühlturm-Baugesellschaft z. o. p.	Bytom, Bergstrasse 3	budowa chłodnic kominowych	28. 10. 31.
35	Myśliwcyk Józef	Mieleckiego 17	warsztat szewski	29. 10. 31.
36	Słup Rudolf	Wolności 24	sklep wyrobów tytoniowych oraz galanterji	29. 10. 31.
37	Jaśniokówna Agnieszka	Wandy 54	ogrodnictwo	29. 10. 31.
38	Nieroba Józef	Katowice-Załęże, ul. Beka 7	mleczarnia i sklep spożywczy „Zespół“ ul. Gimnazjalna 41	29. 10. 31.
39	Milkus Jadwiga	Kościelna 1	handel owocami, jarzyną, masłem, serem, drobiem i jajami	29. 10. 31.
40	Feldon Norbert	Wolności 66/68	warsztat krawiecki	7. 10. 31.
41	Kielstok Anna	Wolności 31	zakład fryzjerski Rynek 2	15. 10. 31.

Wykaz odmeldowań procederu za miesiąc październik 1931 r.

L. b.	Nazwisko i imię właściciela wzgl. nazwa firmy	Miejsce zamieszkania, ulica i nr. domu	Rodzaj procederu	Dzień zaprze- stania wy- konywania procederu
1	2	3	4	5
1	Olszowska Henrjeta	3-go maja 5	sprzedaż towarów krótkich	30. 9. 31.
2	Gawlik Leon	Ligota Górnicza 47	wyrób i sprzedaż lodu	1. 10. 31.
3	Wilczyńska Ema	Piaskowa 7	handel ziemniakami i jarzyną na targach	1. 10. 21.
4	Christek Jadwiga	Górnicza 7	sklep spożywczy	1. 10. 31.
5	Willert Agnieszka	Marjańska 16	handel ziemniakami, owocem i jarzyną na targach	1. 10. 31.
6	Waloszczyk Seweryn	Katowicka	handel lodami i owocami	2. 10. 31.
7	Rakówna Emilja	Gimnazjalna 28	zakład malarski	2. 10. 31.
8	Szereszewski Menachim	Sosnowiec, Modrze- jowska 5	skład materiałów piśmiennych przy ul. Ko- ścielnej 7	2. 10. 31.

L. b.	Nazwisko i imię właściciela wzgl. nazwa firmy	Miejsce zamieszkania, ulica i nr. domu	Rodzaj procederu	Dzień zaprze- stania wy- konywania procederu
1	2	3	4	5
9	Hebik Artur	Wolności 88	handel mięsem w Rzeźni	1. 5. 31.
10	Stefan Jakób	Sobieskiego 2	skład obrazów	3. 10. 31.
11	Pastuszka Franciszka	Ligota Górnicza 23	kołodziejstwo	3. 10. 31.
12	Chmiel Franciszek	Słowackiego 6	handel lodami owocowymi	5. 10. 31.
13	Wąloszczyk Ignacy	Miełckiego 37	handel lodami owocowymi	5. 10. 31.
14	Wyrwichowa Marja	Ks. Ficka 12	warsztat stolarski	5. 10. 31.
15	Pragał Jerzy	Miełckiego 24	skład spożywczy	3. 8. 31.
16	Dziaczkowski Jan	3-go Maja 37	kuźnia	26. 9. 31.
17	Olek Franciszek	św. Jana 11	handel gołębiami na targach	5. 10. 31.
18	Niesporek Wilhelm	Szpitalna 4	skład pieczywa	7. 10. 31.
19	Firma „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa Wolności 88	9. 10. 31.
20	Firma „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa Kościelna 29	9. 10. 31.
21	Firma „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa, Krzyżowa 3	9. 10. 31.
22	Berthold Harald	Styczyńskiego 23	piekarnia	12. 10. 31.
23	Martha Paulina	Chrobrego 2	handel lodami owocowymi	13. 10. 31.
24	Frackowiak Franciszek	Szkolna 4	sklep rzeźniczy	13. 10. 31.
25	Pielot Helena	Wandy 53	handel owocami, jarzyną i ziemniakami	14. 10. 31.
26	Pardełowa Paulina	Ogrodnia 47	fabryka esencji	14. 10. 31.
27	Kulawikowa Marja	Słowackiego 1	handel cukierkami na targach	15. 10. 31.
28	Daniel Małgorzata	Gałęzki 4	kurs szycia	13. 10. 31.
29	Sklorz Ernest	Dworcowa 4	kwiaciarnia	16. 10. 31.
30	Jarząbkowa Magdalena	Marsz. Piłsudskiego 6	fryzjerstwo	16. 10. 31.
31	Mzyk Maks	Katowicka 41	warsztat spawania	16. 10. 31.
32	Weiss Wincenty	Kingi 10	sprzedaż wyrobów blaszanych na targach	16. 10. 31.
33	Krymiec Antoni	Wandy 38	warsztat mechaniczny przy ul. Hajduckiej 65	17. 10. 31.
34	Kriegstein Sura	Sobieskiego 20	handel konfekcją męską na targach	20. 10. 31.
35	Klapsia Karol	Mel. Parczewskiej 6	sprzedaż lodów owocowych	20. 10. 31.
36	Fa. Polbeton Sp. z ogr. odp.	Katowice, ul.ica Kościuszki 65	przedsiębiorstwo budowlane	20. 10. 31.
37	Marcinkowska Joanna	Miełckiego 43	sprzedaż towarów bławatnych na targach	21. 10. 31.
38	Hübner Edward	Górnica 4	handel owocami, nabiałem, jarzyną, ziem- niakami i drobiem na targach	20. 10. 31.
39	Fa. „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa przy ul. Szopena 3	21. 10. 31.
40	Fa. „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa przy ul. 3-go maja 59	21. 10. 31.
41	Szajer Szymon	Mickiewicza 44	warsztat jubilerski	22. 10. 31.
42	Wandlikowski Gerhard	Podgórną 30	wyrób lodów śmietankowych	13. 10. 31.
43	Fa. „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa przy ul. Katowickiej 30	26. 10. 31.
44	Fa. „Manna“	Wielkie Hajduki, ul. Florjańska	skład pieczywa przy ul. Lig. Gróniczej 27	26. 10. 31.
45	Kielstok Sysia	Dworcowa 4	zakład fryzjerski	26. 10. 31.
46	Milkus Agnieszka	Kościelna 1	handel owocami, jarzyną, masłem, serem, drobiem i jajami	27. 10. 31.
47	Prokop Józef	Lig. Górnicza 44	skład rzeźniczy ul. Miełckiego 24	30. 10. 31.

Spis grudniowy.

Na zachodzie Europy powszechne spisy ludności od dawien dawna cieszą się sympatją i poparciem najszerszych warstw społecznych.

Wypływa to tam głównie z przyczyn natury raczej historyczno=politycznej.

Bowiem w wielu tych państwach perjodyczne spisy ludności odbywały się już od początku stulecia zeszłego: w Anglii i Szkocji od r. 1801 — w odstępach dziesięcioletnich, we Francji r. 1871 — co trzy lata — potem co lat pięć.

Spółeczeństwa zachodnio= europejskie poznały się już dawno na niezaprzeczalnej wartości spisu dla społecznego i gospodarczego życia państw i narodów.

Polska pod koniec w XVIII — w okresie pierwszych spisów na obszarze niektórych zachodnio= europejskich państw — walczyła daremnie o uratowanie swej państwowości od zagłady i nie mogła myśleć o przeprowadzeniu spisu na rozszarpywanych i niszczonych przez zaborców ziemiach.

W czasach niewoli przeprowadzano często spisy na terenie zaboru pruskiego, rzadziej w Małopolsce, wreszcie w zaborze rosyjskim — terytorjalnie ze wszystkich trzech największym — przeprowadzono tylko jeden spis ludności w r. 1897.

Oświecone warstwy naszego społeczeństwa zdają sobie sprawę z wielkiej doniosłości powszechnych spisów wogóle, a zbliżającego się spisu grudniowego u nas — w szczególności.

Spis grudniowy jest bezspornie nietylko nakazem chwili i bezwzględną koniecznością, lecz także momentem specjalnego dla całej Polski znaczenia.

Jako pierwszy bilans dziesięcioletniego, pokojowego rozwoju Rzeczypospolitej — spis musi zostać przeprowadzony specjalnie dokładnie.

Pierwszy powszechny spis ludności, dokonany we wrześniu r. 1921 dał nam obraz Polski wolnej, lecz jeszcze ostatecznie terytorjalnie nie skonsolidowanej. Spis wrześniowy z przed lat dziesięciu, aczkolwiek odtworzył wiernie stan Rzeczypospolitej w zaraniu jej pokojowego rozwoju, nie mógł się stać odzwierciedleniem rezultatów pokojowej pracy naszego społeczeństwa. Polska miała bowiem za sobą przeszło dwuletni okres wojen „własnych”, oraz krwawą epokę wojny światowej.

Rozpatrzmy pobieżnie korzyści, jakie osiągnie z grudniowego spisu nasz kraj.

Przedewszystkiem spis określi dokładnie liczbę ludności Rzeczypospolitej.

Obecnie możemy przypuszczać, że Polska ma 31 do 32 milionów mieszkańców. Spis grudniowy ustali dokładniej tę liczbę.

Na tle katastrofalnego zmniejszania się przyrostu naturalnego wielu krajów europejskich, potężną żywotność narodu polskiego, która zostanie ujawniona i ściśle określona przez spis, stanie się najlepszą naszą propagandą zagraniczną, bo nic tak nie przemawia do świata, jak świadectwo siły.

Spis dostarczy także mnóstwo danych, określających liczbę ludności poszczególnych województw, powiatów, gmin, miast, miasteczek i wsi.

Dla celów administracji ogólnej, dla wielkich poczynań społecznych, dla badań geograficznych i statystycznych, informacje te będą posiadały nieocenioną wprost wartość.

W niezmiernie bogatym materiale statystycznym, dostarczonym przez spis, znajdzie wyjaśnienie wiele zagadnień wyznaniowych i narodowościowych.

Wiemy ogólnikowo, jak wielkie zmiany musiały nastąpić w tej dziedzinie. Wystarczy na dowód tego wspomnieć o masowej emigracji Niemców z województw zachodnich, lub o powrocie półmilionowej rzeszy repatriantów z Rosji Sowieckiej.

W obecnych czasach światowego kryzysu gospodarczego naukowej organizacji pracy, oraz bardzo daleko posuniętej specjalizacji, niezmiernie znaczenie ma dokładna statystyka zawodowa. Temu zagadnieniu zostało poświęconych kilka rubryk formularza wszechstronnie i szczegółowo badających zawód, stanowisko w zawodzie, oraz teren pracy spisywanej osoby.

Przez zbadanie wielkości kryzysu mieszkaniowego na terenie poszczególnych ziem Rzeczypospolitej, spis umożliwi przeprowadzenie racjonalnej kampanji budowlanej w latach najbliższych.

W związku ze statystyką budynkową spis dostarczy nam danych, które powinny zainteresować najszerszy ogół: dowiemy się np., ile i jakich budynków murowanych znajduje się na terenie naszego kraju, a ile betonowych, drewnianych; dalej, ile domów dołączono do sieci gazowej, elektrycznej, kanalizacyjnej itd.

Będziemy mogli nawet zorientować się, ile i jakich domów wzniesiono u nas w latach 1914—1931, a ile wybudowano przed wojną.

Wiele danych, zaczerpniętych z bogatego materiału spisowego, zainteresuje specjalnie socjologa, statystę, geografę, etnografa i polityka; lecz niektóre z nich staną się źródłem niezmiernie cennych wskazówek i dla ekonomisty, a ich ogół odtworzy wiernie obraz Polski współczesnej.

Obraz ten będzie zarówno dokładny, jak i aktualny; dotąd jednak z powodu braku źródłowych danych nie mógł on być skonstruowany i przez nasze społeczeństwo poznany.

St. Czaplicki.